

משימה 3.1 – זכויות לי, לך, לו ולה

3.1.1 – חלק א – מי הם המשתתפים בבחירות?

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון – 2 נק' ענו חלקית (אחת מהכיתות) – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			תלמידי כיתות ה-ו השתתפו עד השנה בבחירות למועצת התלמידים.	איתור פרטים בטקסט.	קלה	א1
ענו נכון – 2 נק' ענו חלקית (אחת מהכיתות) – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'			תלמידי כיתות א-ד לא השתתפו בבחירות אלה.	פירוש הטקסט.	קלה	ב1
ענו נכון על נימוק אחד – 2 נק' ענו חלקית (ציינו רק את הגיל ולא התייחסו לתפקוד) – 1 נק' טעו (התייחסות רגשית או אסוציאטיבית), לא ענו – 0 נק'	"לא השתתפו בבחירות כי השתתפו רק כיתות ה-ו" (חזרה על העובדות).	"הם לא השתתפו בגלל שהם היו צעירים בכדי להשתתף כי הם יודעים פחות"; "כי לא יוכלו לעזור כי הם קטנים ולא החלטיים מספיק"; "כי בדרך כלל הבוגרים יותר רציניים ובחרים רק את הטוב ביותר והקטנים לוקחים מי שמשחק אתם בהפסקה או באותה כיתה"; "כי הם עדיין לא מוכנים לכזאת אחריות".	תלמידי כיתות אלה לא השתתפו: כי כך כתוב היה בתקנון או כי כך החליטה מועצת התלמידים; בגלל שהם צעירים מדי כדי למלא את התפקידים הנדרשים; כי חלק מתלמידי כיתות ה-ו התנגדו.	הבעת דעה על בסיס ניתוח נתוני האירוע.	קלה	ג1
ענו נכון – 2 נק' ענו תשובה מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"שהתלמידים יאהבו שהם במועצת התלמידים".	"קיוו להשיג כוח ולהראות שגם הם יכולים להיות בבחירות למועצת התלמידים למרות שהם קטנים"; "קיוו להשיג כבוד"; "להשיג דברים על מה שכיתות ה-ו מתכננים לעשות ולהציע רעיונות גם הם וכך יהיה יותר נחמד ויותר רעיונות"; "כדי שיהיה להם כוח ויוכלו להשפיע"; "קיוו שיבחרו אותם בבחירות למועצת התלמידים".	תלמידי כיתות א-ד קיוו להשיג: שוויון הזדמנויות, תחושת כבוד ויכולת השפעה; מימוש זכותם כתלמידים; מעורבות בנעשה בבחירות בחברת התלמידים.	הבעת דעה על בסיס הבנת המשמעות של הבחירות וההשתתפות בהן כחלק מהליך דמוקרטי.	בינונית	א2
ענו נכון על הזכות כלשונה – 2 נק' ענו חלקית (שימוש ברובד היומימי: זכות ההצבעה, להיות כמו כולם, לתת גם להם להיבחר) – 1 נק' טעו, לא ענו או ענו בדרך אחרת – 0 נק'	"הזכות האישית שלהם"; "לקיים בפועל את הזכות לכבד את החברים".	"הזכות לבחור ולהיבחר"; "שוויון זכויות".	הם רצו לממש את הזכות לשוויון (הבאה לידי ביטוי ביכולת לבחור ולהיבחר) ולהבעת דעה, הזכות לכבוד – ציון הזכויות כלשונן.	הכללה לגבי זכות היסוד שבבסיס הדרישה של כיתות א-ד.	קשה	ב2

3.1.1 – חלק א – מי הם המשתתפים בבחירות? (המשך)

ציינון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו לפחות נימוק אחד – 2 נק' כתבו ביטוי המשתמע כשכנוע ולא כנימוק עקרוני-מכליל – 1 נק' טעו, לא ענו נימוק ענייני – 0 נק'	"כיף להיות במועצת התלמידים".	"זה לא הוגן שרק אנחנו (תלמידי כיתות ה, ו) נהיה במועצת התלמידים כי אנחנו לא התלמידים היחידים"; "הם יכולים להשתתף כי כמה שיש יותר תלמידים אפשר להקים דברים יותר טובים"; "כדאי שהם ישתתפו כי כך יהיו יותר הצעות ואולי הם יתנו הצעות טובות". 1 נק' : "לא פייר גם הם רוצים להשתתף"; "למה רק אנחנו גם הם יכולים להיבחר למועצת התלמידים".	טיעונים בהקשר להליך דמוקרטי. אלה שתמכו בבקשה אמרו שצריך לאפשר להם שוויון הזדמנויות; הם לומדים בבית הספר ויש להם זכויות, לבחור ולהיבחר, כמו לכיתות ה-1; הם מהווים את רוב התלמידים בבית הספר (4 כיתות א-ד); טוב שרבים יצביעו ויהיו מעורבים.	הצגת טיעונים התומכים בבקשה, כחלק מראייה רב כיוונית.	בינונית	3א
כתבו לפחות נימוק אחד – 2 נק' כתבו ביטוי המשתמע כשכנוע ולא כנימוק עקרוני-מכליל – 1 נק' טעו, לא ענו נימוק ענייני – 0 נק'	"אנחנו רוצים שרק אנחנו נשתתף בבחירות ושהם לא ישתתפו בבחירות" (נימוק סתמי).	"לא. מה פתאום הם צעירים ואין להם מספיק כוח להקים דברים"; "לא. אין להם סיכוי כי הם לא החלטיים מספיק".	טיעונים הקשורים ליכולת התפקוד או התנגדות לשינוי. אלה שהתנגדו לבקשה אמרו שהם אף פעם לא בחרו למועצת התלמידים, ולכן אין צורך שיבחרו גם השנה; הם קטנים ולא מבינים איך לבחור; הם יכולים להטות את הבחירה למי שלא מתאים/מעוניינים בו; זה לא מופיע בתקנון ביה"ס.	הצגת טיעונים השוללים את הבקשה כחלק מראייה רב-כיוונית.	בינונית	3ב
הציעו הצעה מציאותית (גם ללא נימוק) – 2 נק' כתבו תשובה מוקצנת/לא מציאותית, טעו, לא ענו – 0 נק'	"להסביר לאלה שהתנגדו על כך שזה לא יפה לא לתת להם זכות לעשות זאת או שההחלטה תבוטל"; "שלא יהיה בכלל מועצת תלמידים בבית הספר".	"שכיתות א-ד וכיתות ה-ו יציעו ויבחרו, שכיתות א-ד יהיו שבוע כן ושבוע לא וככה תיפתר הבעיה"; "לשתף את כיתות א-ד במועצה שגם הם יתנו רעיונות אבל כיתות ה-ו יגידו אם לעשות את זה או לא"; "אפשר לבחור ילדים שיש להם דעות וגם מכיתות ה-ו את אלה שיש להם דעות כי לכל כיתה וילד יש זכות להיבחר"; "שיעשו אבן נייר ומספריים, אם מי שיתנגד ינצח אז כיתות א-ד לא ישתתפו אבל אם מי שתמך ינצח אז א-ד ישתתפו".	ההצעות לפתרון המחלוקת צריכות להיות רלוונטיות ליישום תוך התחשבות בכל התלמידים. לדוגמה: לאפשר לתלמידי כיתות א-ד לבחור במסגרות מצומצמת יחסית, לבחור ועדת תלמידים נפרדת לכיתות הנמוכות, לבחור נציג לכל שכבה בבית הספר ולא לכל הכיתה, או רוטציה.	העלאת הצעה מציאותית לפתרון מחלוקת שהתעוררה בבית ספר "אמירים".	לא נוסה בנוסח זה	4א

3.1.1 – חלק א – מי הם המשתתפים בבחירות? (המשך)

ציון	דוגמאות מתשובות התלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
סכמו בהתייחס לזכויות של שתי הקבוצות – 2 נק' כתבו תשובה כללית מבלי להתייחס לכל קבוצה בנפרד ("לכל קבוצה זכות לתת הצעה משלה") – 1 נק' חזרו על התשובה ב-4א, טעו, לא ענו – 0 נק'	ביטול מועצת התלמידים: "הזכויות לא נשמרות".	פתרון באמצעות הצבעה: "אם עושים הצבעה (4א) אז מי שנבחר נבחר"; חטיבה צעירה וחטיבה בוגרת: "כי אז (4א) לא יהיו מריבות וכולם יהיו שווים".	שמירת הזכויות של כל התלמידים מתאפשרת כאשר כולם משתתפים בהסדר כלשהו התואם את ההצעות שניתנו בתשובה לשאלה 4א.	בחינת ההצעה שהועלתה בשאלה 4א והכללתה בהתייחס לשמירת הזכויות של כל אחת מהקבוצות.	לא נוסה בנוסח זה	4ב
כתבו מי בוחר ותארו כיצד בוחרים – 2 נק' כתבו רק מי בוחר או רק כיצד בוחרים או לא תארו תהליך- 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"תלמידי הכיתה בוחרים. הבחירה מתבצעת כך: שלב א – התלמידים כתבו טקסט טיעוני. שלב ב – הציגו למה כדאי לבחור בהם. שלב ג – הכיתה הצביעה מי הם רוצים שיבחר".	התייחסות לבוחרים ולשלבי תהליך הבחירה.	תיאור והכרת תהליך הבחירה והבוחרים של מועצת תלמידים או של ועד כיתה – מי בוחר וכיצד.	קלה	5א
הסבירו דעתם באמצעות אחד המרכיבים לתהליך דמוקרטי – 2 נק' כתבו תשובה המרמזת על הליך דמוקרטי – 1 נק' אחר, לא ענו – 0 נק'	"כן - כי המורה מחליטה"; "לא - כי אנחנו בוחרים את ועד הכיתה".	"הרוב קבע ולא איש יחיד"; "כי לא מכריחים אף אחד להיבחר"; "אם המורה תבחר זו לא תהיה בחירה"; "כן, כמו שבחרים בממשלה"; "כן, כי כל ילד בוחר במי שהוא רוצה ואף אחד לא מכריח אותו לבחור במישהו מסוים"; "לפי מי שהמורה בוחרת (5א) – לא, כי לא כל ילד שרוצה להיבחר הוא נבחר. המורה (המחנכת) בוחרת את הילדים הכי טובים, מכל כיתה שני ילדים".	ציון אחד המרכיבים שבמושג המשקף הליך דמוקרטי (מי בוחר, איך בוחרים והזכות להיבחר), בהתאם לתשובה שניתנה בשאלה 5א.	הבנת המושג הליך דמוקרטי ובחינת יישומו בתהליך הבחירה בבית הספר	בינונית	5ב

3.1.2 – חלק ב – מה עשתה ורד?

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	דוגמאות מתשובות התלמידים		צינון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
1	לא נוסה בנוסח זה	איתור פרטים בטקסט.	ורד לא מצאה את הקלמר שלה; הקלמר של ורד נעלם/איננו/אבד.	"אבד לה הקלמר החדש"; "לורד נעלם הקלמר".	"חשדה שגנבו לה את הקלמר"; "לקחו לה את הקלמר".	ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
2+א	קשה	הקשה מתוך האירוע לגבי הזכויות שורד חשבה שנפגעו והגדרתן.	בהנחה כי ורד חשבה שהקלמר שלה נגנב, הרי זו פגיעה בזכותה של ורד לכבוד, לפרטיות ולקניין אישי.	פרטיות: "כי לכל ילד יש פרטיות"; "הזכות לפרטיות כי פתחו לה את התיק הפרטי שלה"; "צריכה פרטיות ואולי היו לה דברים פרטיים בתיק שלה"; "פלושו לה לפרטיות". כבוד: "כי לכל אדם יש כבוד"; "לא קיבלה כבוד מאחרים"; "מישהו פלש לה לכבוד". קניין: "זכות הרכוש שלה כי לקחו לה את הרכוש".	"לא נתנו לה חופשיות כי אם עשו לה זאת בהפסקה זה כאילו שללו ממנו את ההפסקה".	כתבו נכון את הזכות כלשונה והסבירו – 2 נק' כתבו בצורה כללית או כתבו רק הסבר נכון – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק' כנ"ל לגבי ב' (ללא קשר לסדר כתיבת הזכויות)
3א	קלה	איתור פרטים בטקסט.	ורד החליטה לחפש בעצמה בכל התיקים של ילדי הכיתה כדי למצוא את הקלמר.	"היא החליטה לחטט בתיקים של ילדי הכיתה".	"ורד נכנסה ורוקנה את התיקים של כל הילדים".	ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
3ב	קלה	מתן פירוש להתנהגות של ורד על פי הטקסט והידע שנרכש.	ורד החליטה לנהוג כך מסיבות רגשיות ומעשיות: רגשיות: כי היא חשה שפגעו בזכויותיה וברגשותיה; חשדה שמישהו מילדי הכיתה גנב לה את הקלמר. מעשיות: חששה שלא תצליח למצוא את הקלמר בדרך אחרת (אף אחד מהתלמידים לא יודה); רצתה למצוא את הקלמר שלה בכוחות עצמה.	רגשי: "דאגה ורצתה את הקלמר הגנוב שלה"; "כי היא חשבה שיש לה זכות כזאת"; "כי היא הייתה לחוצה מאוד". מעשי: "פגעו בזכות הפרטיות שלה והיא רצתה מאוד למצוא את הקלמר שלה"; "לא סמכה על ילדי הכיתה".	כתבו נימוק רלוונטי (רגשי או מעשי) – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	
4	קשה	הקשה מתוך האירוע לגבי זכויות של תלמידי הכיתה שנפגעו עקב מעשיה של ורד, והגדרתן.	החיפוש בתיקים פגע בזכות התלמידים לכבוד ולפרטיות.	"פרטיות – אמנם פלושו לה לפרטיות אבל היא פלשה גם להם לפרטיות"; "הזכות לכבוד".	"זכות האישיות"; "פתחה להם את התיקים".	ענו נכון – 2 נק' תארו זכות ולא ציינו את שמה – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'

3.1.2 – חלק ב – מה עשתה ורד? (המשך)

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	דוגמאות מתשובות התלמידים		צינון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
5	לא נוסח זה בנוסח זה	הקשה ממקרה פרטי למקרה כללי והבעת דעה בנדון.	אם תלמידים נוספים היו מתנהגים כמו ורד, זכותם של תלמידי הכיתה לפרטיות הייתה נפגעת; כל אחד היה מחטט בתיק של חברו; תלמידים שחיטטו בתיק שלהם היו נוהגים באלימות כלפי תלמידים שבהם חשדו – האקלים החברתי היה מתערער/עכור.	"היה טרור, הכיתה לא הייתה מגובשת ולא חברותית"; "היה בלגאן והרבה זכויות היו נפגעות"; "בכיתה היה חוסר ביטחון, חוסר כבוד ואין אווירה טובה ללמוד בכיתה"; "היו הרבה תלונות למורה".		ענו נכון על שני דברים – 2 נק' כתבו רק דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
6	קלה	הצעה לגבי התנהגות ראוייה/רצויה של ורד.	ההצעות האפשריות הן: לפנות למורה כדי שתשאל את הילדים אם מישהו ראה את הקלמר של ורד; לשאול את הילדים אם מישהו לקח לה את הקלמר ולבקש שיחזיר לה אותו.	"ללכת למורה ולהגיד לה את זה, וככה הזכויות של תלמידי הכיתה לא היו נפגעות"; "לשאול את התלמידים, כי זכותה שלא יפגעו לה בכבוד וגם חובתה לא לפגוע לאחרים בכבוד כי: לצד כל זכות עומדת גם חובה"; "שהיא תבקש האם אפשר לפתוח את התיק שלך כי אני מחפשת את הקלמר שלי ואם הוא לא אצלך אתה יכול לעזור לי לחפש אותו"; "לבקש שיחזירו את הקלמר עם פתק התנצלות".	"הייתי מציע לה להגיד להם: לקחתם לי את הקלמר שלי" (לא כתבו הצעה אלא האשמה).	ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
7	בינונית	קישור אמרת חז"ל הנוגעת לשמירה על כבוד האדם עם המקרה של ורד.	האמרה מתייחסת לכבוד הדדי בין בני האדם. ורד, בהתנהגותה, לא שמרה על כבוד חבריה, ולעומת זאת – היא ציפתה שיכבדו אותה.	"צריך לכבד את חבריך וגם הם יכבדו אותך"; "זכותה שלא יפגעו בפרטיות שלה אבל היא פגעה בפרטיות של כל ילדי הכיתה"; "בגלל שורד פגעה באחרים בלי לחשוב פעמיים ולא היה חשוב לה מהפרטיות של החברים. ורד לא חשבה על הפתגם: לצד כל זכות עומדת גם חובה".	"אם לא היו לוקחים לורד את הקלמר ורד לא הייתה פותחת לכולם את כל התיקים".	ענו נכון – 2 נק' התייחסו רק לאחד מהצדדים – 1 נק' טעו, לא ענו נכון – 0 נק'